

מלון יקרון והדושים נלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצרא שליט"א

מִי־הִתָּא חֲדָתָא

חֲדָתָא דְאִזְרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

חסד יסודו של בנינו של עולם

הרק) על הגמרא שדרשו הדרדקי (שבת קד.):
'א' ב' אלף בינה, ג' ד' גמול דלים, ה'ו שמו של
הקב"ה, אם אתה עושה כן הריני ז'ן אותך ח'ן
אותך ומט"ב אותך ונותן לך י'רושה לעולם
הבא. והקשה, מהו שאמרו ה'ו שמו של
הקב"ה, וי"ד להיכן הלך. ועוד מה שייך שמו
של הקב"ה אם אתה עושה כן.

אלא העניין הוא כי אב'ג'ד'ה' גימטריא י"ה
ואחר אותיות אלו באה האות ו', שהם יחד
כל אותיות ה' יתברך, ובא לרמוז לנו, הרוצה
להעשות מרכבה לשמו של הקב"ה יאחז צדיק
דרכו בשני אלו, האחד אלף ב'ינה הוא התורה
אש דת כנגד האש שבקדושה שהוא המתלהב
בתורת ה' שנאמר בה (ירמיה כג כט) 'הלא כה
דברי כאש'. וג'מול ד'לים זה גמילות חסדים
כנגד המים שבקדושה. ובכך השלים שמו של
הקב"ה, ואם אתה עושה כן הריני זן אותך חן
אותך ומטיב לך, ונותן לך ירושה לעולם הבא.

המורם מזה גודל הדביקות שנדבק האדם
בבוראו ע"י שעוסק בגמילות חסדים, ובכך
מובן הכיצד עולה בקנה אחד עם העוסק
בתורה וקובר את בניו, שיכולים לבוא בכח
גמילות חסדים לדרגות גבוהות ועצומות ממש
מעין אלו.

בקלות יכול כל אדם לקיים מצוה זו
מצות גמילות חסדים הוא מצוה שבגופו ואף
אם אין בידו כלום, יכול לגמול חסד, והרי הן
דברי הגמרא (סוכה מט:): תנו רבנן, בשלשה
דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה,
צדקה בממונו, גמילות חסדים בין בגופו בין
בממונו. צדקה לעניים, גמילות חסדים בין
לעניים בין לעשירים. צדקה לחיים, גמילות
חסדים בין לחיים בין למתים.

ולמעלות אלו יכול כל אדם לבוא, שאף
שבשאר כל מצוות התורה צריך לעשותם לשם
שמים ולא לצורך עצמו וטובתו כדי שתהיה
המצוה בשלימות. בגמילות חסדים ובצדקה
שונה הדבר ואף אם עושה המצוה שלא לשמה
עולה לו המצוה, כמו שאמרו בגמרא (פסחים
ח). האומר הרי סלע זו לצדקה בעבור שיחיה
בני או שאהיה בן העולם הבא הרי זה צדיק
גמור.

דביקות עליונה ע"י גמילות חסדים
בגמילות חסדים ישנם שלשה עניינים אלו
שנכתבו בתורה. האחד, לזון ולפרנס עניים
שנכלל במעשה ה' - 'ויעש כתנות עור וילבישם'.
השני, גמילות חסד לחיים שהיא ביקור חולים.
והשלישי, גמילות חסד עם המתים כדכתיב
'ויקבור אותו בגיא'. ובשלשה אלו נדבק האדם
בבוראו כאמרת אלוה צרופה בפסוק שלפנינו
כמו שאמרו בגמרא (שם) **אחרי ה' אלקיכם**
תלכו, וכי אפשר לו לאדם להלך אחר השכינה,
והלא כבר נאמר (לעיל ד כד) 'כי ה' אלקיך
אש אוכלה הוא'. אלא להלך אחר מידותיו של
הקב"ה, מה הוא מלביש ערומים וכו' אף אתה
וכו'.

כשעוסק בתורה וגומל חסדים זוכה
להיעשות מרכבה לשמו יתברך
וידועים דברי **החתם סופר** (בהעלותך ד"ה

אחרי ה' אלקיכם תלכו (יג ה). איתא בגמרא
(ברכות ה). 'כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים
וקובר את בניו מוחלין לו על כל עוונותיו'.
וצריך להבין הכיצד מקומה של גמילות חסדים
נמצא בין דרגות העצומות של העוסק בתורה
והקובר את בניו.

אלא הוא גופא נראה מכאן, שאכן גדולה
מעלתה של גמילות חסדים עד למאוד, שהיא
עיקרו ותחילת בנינו של עולם ככתוב (תהלים
פט ג) 'כי אמרתי עולם חסד יבנה', ודרשו חז"ל
(סוטה יד): דרש ר' שמלאי, תורה, תחילתה
גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים.
תחילתה גמילות חסדים, דכתיב (בראשית ג
כא) 'ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור
וילבישם', וסופה גמילות חסדים, דכתיב (להלן
לד ו) 'ויקבור אותו בגיא'. ובתנחומא (וישלח
י) הוסיף: אמציעיתה ביקור חולים שנאמר
(בראשית יח א) 'וירא אליו ה' באלוני ממרא'.

מִילְתָא דְפְלִיאָה

סגולת המצוות שהם עצות לבני ישראל לפתוח על ידיהם שערי ברכה וטובה

**וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעֲשֵׂר דְגַנְךָ תִּירְשֶׁךָ וְיִצְהָרְךָ
וּבְכֹרֶת בְּקָרְךָ וְצֹאנְךָ לְמַעַן תִּלְמַד לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כָּל הַיָּמִים (יד, כג).**

איתא בזוהר הקדוש (יתרו פב): שתרי"ג מצוות הם תרי"ג עצות שנתנה התורה אדם
להיטיב בהם דרכיו, כדי להידיבק על ידיהם בשכינה הקדושה, שתהיה השכינה שורה
ומתהלכת בקרב בני ישראל, וכדי לזכות בהם לחיי העולם הבא.

והוסיף **בקדושת לוי** (פסח ד"ה חכם) שמקרא מלא הוא, **למען תלמד ליראה את**
ה' אלקיך כל הימים, שכל התורה והמצוות הן בכדי לבוא על ידיהם ליראת הרוממות
ואהבת ה'.

ובבני יששכר (חודש ניסן מאמר ד דרוש ז) כתב שזו היא סגולת המצוות שהם עצות
לבני ישראל לפתוח על ידיהם שערי ברכה וטובה, כי כל מצוות עשה מעוררת לפי
שורשה שפע גנזי ברכות ישועות וחסדים מן השמים, וכן ההימנעות מלעבור על מצוות
לא תעשה מונעת השפעה לכוחות הרע והסטרא אחרא, כי הכל תלוי במעשיהם של
ישראל וכמו שכתוב (להלן ל, טו) 'ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת
המוות ואת הרע'.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

התחדשות בתורה

לא יכיר בה יותר, וברבות השנים ודורי דורות שישבו בארץ ישראל ישכחו כל הגמולות הטובות שעשה עמהם ה', ותתיישן בעיניהם הטובה שהוציאם ממצרים מבית עבדים והושיבם בארץ זבת חלב ודבש, ודבר זה יגרום 'והשחתם וגו' ועשיתם הרע בעיני ה', וזהו הפירוש במשנה (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, שהוא שמח תמיד כאילו בו ביום נתן לו ה' יתברך העשירות ואין הטובה מתיישנת אצלו כלל, ועל זה אמר דוד המלך ע"ה (תהלים ב ז) 'ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך', שבכל יום יחשוב האדם כאילו נולד באותו יום והוא בריה חדשה, ובכך יכיר תמיד מחדש את כל הטובות שעשה השם יתברך עמו.

התורה מתחדשת בכל עת

והתורה הקדושה עצמה יש בה סגולת התחדשות למצוא בה תמיד טעמים חדשים, שהרי התורה הקדושה הוא ענין בלתי מוגבל כמו שכתוב (איוב יא ט) 'ארוכה מארץ מידה', ובמאמר אחד יכול האדם להתעסק כל ימי חייו אף אם יחיה אלף שנים, ועדיין ימצא בו תעלומות חכמה לאין קץ, ועל זה אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיט צו) 'לכל תכלה ראיתי קץ', 'תכלה' לשון תאוה, שלכל תאוה ותשוקה יש קץ וגבול, אבל 'רחבה מצותך מאד', הכיסופין והתשוקה לטעמי המצוות הוא בלי סוף וגבול, ואם במצוה אחת הוא כן קל וחומר לכל המצוות כולם.

ועוד אמר דוד המלך (שם פסוק צז) 'מה אהבתי תורתך', חשקי ואהבתי גדול מאד לתורה, ואף על פי ש'כל היום היא שיחתי' עדיין אני אוהב אותה בלי היחלשות, וזו הכוונה באמרו (שם פסוק קכט) 'פלאות עדותיך על כן נצרתם נפשי', הואיל ודברי תורה חביבים ויקרים עלי לפיכך יחשבו אצלי בכל יום כדברים חדשים שאדם מתפלא עליהם ונפשו תכסוף להם, וכפי שרואים לענין גירסא דינקותא אשר לא במהרה תשכח, כי חדשים הם אצלו בקטנותו ויתעורר לשמעם ויעשו רושם במוחו.

והתחדשות בכל יום שזו המעלה הראויה בעסק התורה והמצוות, כי התורה ומצוות ה' צריכים להיות נעשים תמיד מתוך התחדשות כאילו היום ניתנו לאדם, וזו מעלת כל דבר שברוחניות שהוא מתחדש באופן תמידי בלי שום התיישנות, ואילו דברים גשמיים לרבות כל תענוגי העולם הזה דרכם להתיישן אצל האדם, ומדרך העולם למאוס בכל דבר שהוא תמידי בעיני העולם הזה, וכן איש אורח יש לו חן וכבוד אצל בעל הבית יותר מבני ביתו המורגלים אצלו, וכן טבע האדם להשתוקק לשמוע חדשות בכל יום ותגעל נפשו לעסוק בענין ישן נושן שכבר שנה פעמים רבות, וכל דבר חומרי הוא טבוע תחת שלטון הזמן, בעוד שכל דבר רוחני הוא למעלה מן השמש ולמעלה מן הזמן.

זהירות מן הרגילות בעבודת ה'

ובאמת גם בעיני עבודת ה' צריך זהירות שלא לבוא לידי רגילות, כמו שכתוב (משלי כה יז) 'הוקר רגלך מבית רעך פן ישבעך ושנאך', וכמו שרואים לדוגמה בענין הגשמים שהכל מתפללים עליהם ומייחלים להם, אבל כאשר בא הגשם והוא יורד ברציפות הבריות קצות בו וממתינות לסיומו, וזהו גם טעם השמחה ביום טוב יותר מבשבת, כי השבת באה בקביעות אחת לשבוע ואילו יום טוב הוא דבר נדיר שהכל מצפים לו, וזהו גם שאנו רואים שחילול יום הכיפורים חמור בעיני העולם יותר מחילול שבת, אף שאליבא דהילכתא חילול שבת חמור יותר מחילול יום כיפור, ולכן גם קל בעיני ההמון להוציא ממון הרבה בכל שנה ושנה על אתרוג הרבה יותר מהרגילות להוציא בשאר המצוות התמידיות, וגם ינעם על האדם תכשיט ומלבוש חדש יותר מאלו שהוא רגיל בהם כבר.

המתחדש תמיד שמח בחלקו

וכמו שפירש בפנים יפות (ואתחנן ד"ה כי תוליד) על הפסוק (לעיל ד כה) 'כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ' וגו', כי כל טובה שהתיישנה אצל האדם

וְשִׁמְרָתֶם לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל הַחֻקִּים וְאֵת הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לְפָנֵיכֶם הַיּוֹם (יא לב). ידוע מה שדרשו חז"ל בספרי (פי' נח) על פסוק זה, שיהיו חביבים עליך היום כאילו היום קיבלתם אותם מהר סיני, ויהיו רגילים בפיהם כאילו היום שמעתם אותם. והרי על אותו הקול שהיה במעמד הר סיני נאמר (לעיל ה יט) 'קול גדול ולא יסף' ותירגם אונקלוס 'ולא פסיק', שהקול ההוא קיים עד היום הזה, וזהו הבת קול שיוצאת בכל יום ומכרזת שובו בנים שובבים, וגם הבת קול שיוצאת מהר חורב בכל יום ויום ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה (אבות פ"ו מ"ב), ובכח זה יכול האדם המזכך לבו ומוחו לשמוע תמיד את קול ה' ותורתו אף כשהוא עוסק בעיני עולם הזה.

'נותן התורה' בלשון הוה

בזה יבואר מה שברכות התורה כוללים הודאה על העבר ועל ההוה כאחד, ובטור (או"ח סי' מז) כתב שעיקר הברכה נתקנה על מעמד הר סיני, אשר בחר בנו מכל האומות וקרבתנו לפני הר סיני והשמיענו דבריו מתוך האש, ונתן לנו תורתו הקדושה כלי חמדתו שהיה משתעשע בה בכל יום. אבל ה"ט"ז (שם ס"ק ה) כתב, שתיקנו לחתום 'נותן התורה' שיש במשמעותו לשון הוה, ולא 'נתן התורה' בלשון עבר, כי הכוונה היא שהוא יתברך נותן לנו תמיד בכל יום תורתו, וממציא לנו בה טעמים חדשים. ויש להוסיף ולומר, שברכות התורה פותחות בלשון עבר 'נתן לנו את תורתו' וכן 'אשר נתן לנו תורת אמת', ואילו החתימה היא בלשון הוה 'נותן התורה', כי קולות מתן תורה אין להם הפסק ובכוחנו לשומעם גם כיום, וברכות התורה אנו ממשיכים את הארת מתן תורה גם לימינו אנו, ומחברים את התורה המתחדשת בכל יום עם שורשה בתורה שניתנה לנו במעמד הר סיני.

עבודת ה' צריכה התחדשות תמידית

אחר זאת יתמלא האדם התלהבות

בכוח העבודה זוכים להמשיך תוספת נשמה

אם 'בלתי לה' לבדו, כך קודם השינה הוא מפקיד נשמתו בידי בוראה, והקב"ה הנאמן בפקדונו מחזירה לו למחר כשהיא נקיה ומצוחצחת מכל הבלי העולם הזה, והתחדשות הנשמה בבוקר במוחזן והשגות מחודשים נותנת לאדם כוח להתעלות בכל יום, ולהשיג הארות חדשות שלא זכה להם עד לאותו יום, וכך הוא זוכה להיות מוסיף והולך מיום ליום, כמו שנרמז בדברי חז"ל (רש"י להלן כו טז) בכל יום יהיו בעיניכם כחדשים.

בכוח האדם להשיג יותר מכפי חלקו

ואפילו אם בשעת לידת האדם נגזר עליו למעט חלקו בחכמת התורה, וכגון שנגזר עליו להיות טיפש ולא חכם, מכל מקום אין לך דבר העומד בפני הרצון, ובכל דבר הנוגע לעבודת ה' אין שום דבר המונע את האדם, כי התורה הקדושה ירושה היא לנו מאבותינו, וכל יהודי יש חלק בתורה ואת מיוחדת בתורה.

כמו שאמרו במדרש (שמו"ר לג ז): 'תורה צוה לנו משה מורשה' וגו' (דברים לג ד), אל תקרי 'מורשה' אלא 'ירושה', ירושה היא לישראל לעולם, משל לבן מלכים שנשבה כשהוא קטן למדינת הים, אפילו לאחר כמה שנים אינו בוש מפני שהוא אומר לירושת אבותי אני חוזר, כך תלמיד חכם שהוא פורש מן התורה והלך והתעסק בדברים אחרים, אפילו לאחר כמה שנים הוא מבקש לחזור אינו בוש, מפני שאומר לירושת אבותי אני חוזר. ואפילו אם אין לו כי אם חלק קטן בתורה, הרי על זה אמרו (אבות פ"ד מט"ז) התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, ועל ידי שיכין עצמו בעמל ויגיעה יזכה לקבל יותר מכפי חלק ירושתו, כי בהשגת התורה אין החכמה תלויה בטבע האדם ובחלקו, אלא איזהו החכם הלומד מכל אדם (שם מ"א), וגם אם רואה שאין בכוחו להחכים מעצמו ילמד מאחרים שיחכימו אותו מחלקם.

למעלה מזו, והכל לפי ערך מעשיו ויגיעתו.

גם מי שנשמתו פחותה יכול לזכות ולהגביה נשמתו

ולא זו בלבד מי שזכה בשעת לידתו לנשמה זכה וטהורה - שיכול בעבודתו להוסיף קדושה על קדושתו, ומן השמים מגביהים נשמתו לעולמות עליונים, ונותנים לו חלק בקדושה נשגבה עד אין קץ - אלא אפילו מי שלא זכה לקבל כי אם נפש פחותה ונמוכה שאין למטה ממנה, ומצד עצמו כמעט שאינו ראוי לשום השגה רוחנית, גם הוא יכול בעבודה ויגיעה להפך עצמו מן הקצה אל הקצה, וכפי יגיעתו בזיכוך החומר יסייעו לו מן השמים, להעלותו מדרגה אחר מדרגה, ולהשפיע עליו שפע קודש בבחינות נפש רוח ונשמה.

בכוח השמירה זוכים לשמיעה גבוהה יותר

ובזה פירש הרה"ק רבי יהושע מבעלזא ע"ה את דברי הפסוק שמור ושמעת את כל הדברים האלה, ולכאורה ראוי היה להקדים את השמיעה לשמירה, כי איך אפשר לשמור קודם שנשמע את הדברים. רק פירוש הדברים הוא כי כל אדם אינו יכול להשיג יותר מכפי שורש נשמתו, ורק בכוח יגיעה התורה זוכים להגביה הנשמה לשורש גבוה יותר, ועל זה נאמר שמור היינו שתקיים את מצוות ה' ותיגע עצמך בתורה, ועל ידי כך תזכה לושמעת באופן נעלה יותר.

בכל יום זוכה להתעלות יותר מיום האתמול

והנה בכל יום ויום זוכה עובד ה' להתחדשות נשמתו בבחינה מעולה מיום האתמול, וכפי יגיעתו במהלך היום להיזהר ולהישמר מן הכיעור ומן הדומה לו, לשמור רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו בטהרה בלי שום פניות כי

שְׁמֹר וְשִׁמְעֵתָ (יב כח). הנראה לבאר בזה, כי כל יהודי זוכה לקבל בשעת לידתו נשמה טהורה המסייעת בידו לעבודת ה', ובכוח הנשמה זוכה להשיג השגות גבוהות בתורה הקדושה ובקיום המצוות. ולא עוד אלא שכל התעלות האדם בעבודת ה' היא לפי ערך מעלת נשמתו, והאדם אינו מחויב להישאר תמיד באותה מדרגה, כי כפי מה שהוא מתייגע לזכך עצמו, כך זוכה להמשיך על עצמו נפש רוח ונשמה גבוהים יותר, ובזה ניכרת מעלת האדם על פני בעלי חיים, כי כל בעל חי מיד בשעת לידתו הרי הוא משיג את הכוחות הראויים לו, וכמו שנרמז בדברי חז"ל (ב"ק סה:): שור בן יומו קרוי שור איל בן יומו קרוי איל, ואינו מוסיף חכמה ושכל יותר מכפי שהוא בשעת לידתו, אבל האדם יש לו מעלה נכבדה זו שהוא הולך ומחכים מזמן לזמן, וכן הוא זוכה לקנות בעצמו תוספת נפש רוח ונשמה לפי מעשיו.

בתחילה אינו ראוי כי אם לנפש טהורה, וכשמוסיף עוז ותעצומות בעבודתו זוכה להמשיך לעצמו רוח חיים, ואם מוסיף בעבודתו נותנים לו נשמה קדושה, וזו שבח מעלתו, שבכוח מעשיו זוכה לקנות לעצמו את הנשמה הקדושה, וכך יכול להוסיף ולהתעלות מדרגה אחר מדרגה, מעולם לעולם עד למדרגות גבוהות ועליונות. וכשזוכה להוסיף ולהתעלות אזי משפיעים לו נפש רוח ונשמה מצד עולם האצילות, וזוכה להיות נקרא בן הקב"ה, ועוד יכול לזכות להמשיך על עצמו נשמת חיים עד שיזכה להשראת שם הוי"ה בשלמות ולתקן עצמו בדיוקן של מעלה. ואין שיעור כמה מדרגות יכול להשיג במעלות רוממות הנשמה, כמו שנרמז בפסוק (קהלת ו ז) 'הנפש לא תימלא' ודרשו חז"ל (ויק"ר ד ב) לפי שהיא מן העליונים, ואין קץ ושיעור להתעלותה בעבודת האדם, וגם זה מפלאי הקב"ה שהוא צר צורה בתוך צורה (ברכות י.), ונתן בנפש האדם יכולת להשיג כמה מדרגות גבוהות זו

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או לצטט ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראלים
ניצוב ועיסוק: שוקי קנר

